ᲡᲐᲰᲝᲚᲘᲢᲘᲙᲝ, ᲡᲐᲛᲔᲪᲜᲘᲔᲠᲝ ᲓᲐ ᲡᲐᲚᲘᲢᲔᲠᲐᲢᲣᲠᲝ ᲜᲐᲮᲐᲢᲒᲐᲜᲘᲐᲜᲘ ᲒᲐᲖᲔᲗᲘ: ᲒᲐᲛᲝᲛᲦᲘᲡ ᲧᲝᲚᲔᲚ ᲙᲘᲠᲘᲐ ᲓᲦᲔ

№ 18 ᲐᲠᲘᲚᲘ 26 1898 წ. № 18

ᲨᲘᲜᲐᲐᲠᲡᲘ: ᲩᲕᲔᲜᲘᲗᲔᲠᲘ ᲡᲐᲭᲘᲠᲝᲔᲑᲘ ᲜᲐ. ᲣᲠᲜᲐᲓᲐᲜᲘᲡᲘ. — ᲡᲮᲕᲐ ᲓᲐᲮᲡᲜᲐ ᲐᲛᲑᲐᲕᲘ. — ᲒᲐᲖᲔᲚᲘᲡ ᲙᲝᲠᲔᲡᲞᲝᲜᲓᲔᲜᲪᲘᲐᲗᲐ. — ᲒᲐᲒᲠᲘᲜᲐᲜ ᲙᲐᲜᲐᲠᲐᲕᲔ ᲓᲦ. — ᲛᲔᲒᲠᲝᲑᲠᲘᲡ ᲚᲘᲢᲕᲘᲜ ᲓᲣᲜᲯᲣ-ᲛᲔᲒᲠᲔᲚᲘ. — ᲐᲠᲐᲜᲘᲪᲘᲗ ᲡᲘᲪᲮᲕᲐ ᲩᲕᲔᲜ ᲘᲜᲘᲪᲘᲐᲢᲘᲕᲘᲡ (ᲓᲐᲡᲐᲡᲠᲣᲚᲘ) Ი. ᲤᲐᲠᲐᲜᲘᲡ. — ᲨᲕᲔᲜᲘᲡ Გ. ᲬᲘᲚᲢᲣᲤᲚᲘᲡ. — ᲒᲠᲘᲜᲘᲡ ᲐᲛᲑᲐᲕᲘ (ᲓᲐᲡᲐᲡᲠᲣᲚᲘ) ᲤᲐ. ᲞᲔᲢᲠᲔ ᲨᲕᲔᲚᲘᲡ. — ᲛᲐᲚᲔᲚᲘᲐᲜᲘ, (ᲒᲐᲒᲠᲫᲔᲚᲔᲑᲐ) ᲓᲐ ᲗᲝᲛᲘᲨᲕᲔᲚᲘᲡ. — ᲣᲪᲜᲝ ᲡᲘᲢᲧᲕᲔᲑᲘ ᲐᲮᲚᲘᲡ. —

რედაქციის ადგილი: არტილერიის ქუჩა კაზეტის კორპუსის გვერდით სახლი თამამშოკინი.

ᲪᲐᲚᲙᲔ ᲜᲝᲛᲔᲠᲘ ᲦᲘᲠᲘᲡ 15 Კ.

გამოვიდა სამაგრო წიგნი

„ᲞᲐᲢᲐᲠᲐ ᲚᲝᲠᲓᲘ“

ᲯᲔᲯᲘᲚᲘᲡ რედაქციის გამოცემა

თარ. ᲔᲓ. ᲬᲘᲗᲠᲘᲡᲤᲔᲚᲘᲡ

ᲤᲐᲡᲘ 30 ᲙᲐᲞ.

იყიდება „წერა-კითხვის საზოგადოების“ წიგნის მაღაზიაში და თვით ᲯᲔᲯᲘᲚᲘᲡ რედაქციაში.

ᲩᲕᲔᲜᲔᲑᲣᲠᲘ ᲡᲐᲥᲛᲘᲐᲜᲝᲑᲐ.

ᲑᲐᲜᲙᲘᲡ.

ᲐᲛ ᲝᲪᲓᲐ-ᲮᲣᲗᲘ ᲬᲚᲘᲡ ᲬᲘᲜᲔᲗ ᲩᲕᲔᲜᲛᲐ თავად-აზნაურობამ დაიარსა ორი საადგილო მამულო ბანკი, ერთი თფილისში და მეორე ქუთაისში, ამ დაარსების მიზანი იყო – მოწინავე წოდების აღტყინა თანამედროვე იარაღებით თავის უპირატესობის დასაცველათ. ეს იარაღები გახლავთ ფული და სწავლა-ცოდნა. ბანკში მამულის დაგირავება და ფულის გამოტანა ერთი მხრით, ბანკის მოგებით სათავად-აზნაურო სკოლების გამართვა – მეორე მხრით—აი ბანკის დამფუძნებელთა მიზანი და ლტო�sველება. აშკარაა, ბანკი ერთიანთ წოდებრივ სამირკველზე აშენდა, ის თავად-აზნაურულ დაწესებულებათ გადაიქცა და რაღა გასაკვირველია მისი მომველი და წინამძღოlიც იგივე წოდება ყოფილიყო. ბანკის საზოგადო კრება თავს უყრიდა სხვა და სხვა მაზრის და კუთხ-ს აზნაურთ და ერთმანეთს უახლოებდა. ეს დაახლოება და გაცნობა არის საუკეთესო საშუალება შეერთების, შეკავშირების და საერთო ძალ-ღონ-ით საერთო საქმისთვის მოშაობის. ერთი სიტყვით მოწინავე წოდებამ ბანკებში მოიპოვა სამოქმედო სარბიელი და თავისი ინტერესების გამომხატველი საშუალება. მარა ბანკი იმავე დროს ფინანსიური დაწესებულებაც არის, ხოლო ფინანსების მსველელობას არავითარი კავშირი არა აქვს ამა თუ იმ წოდებრივ განკერძოებასთან, ის ემორჩილება საზოგადო საეკონომიო განვითარებას და ი

ეროვნული ბიბლიოთეკა

სამრნეველთ შეიკეცალა და მით გადასხეაფერდა ბანკის ხასიათი. თფილისის ბანკის დამფუძნებელთა რიცხვი დაარსების დროს 700 იყო, ფული კი ეს რიცხვი ავიდა, გამრავლების გამო, 1,500-მდე. ამათში მსესხებელთა მხოლოთ 425 კაცი, რომელთაც ორნაზეკარი მილიონი მანეთი გაუტანიათ. ოთხი მესესხებელთა რიცხვი, რომელნიც დამფუძნებელთ არ ეკუთვნიან, ადის ორი ათასამდე და გაუტანიათ 14 მილიონი მანეთი. ცხადია, თფილისის ბანკი ერთიანათ მსესხებელთა ბანკათ გადაქცეულა, ხოლო უფლება კი დამფუძნებელთ აქვთ. აქ მსესხებელის და დამფუძნებელის ინტერესი მოპირდაპირე არის, თუ კი ბანკი გადასხეაფერდა თავისი შინაარსით, ეკონომიურათ, უნდა გადასხეფფერებულიყო თავისი გარეგანი ფორმით, ოფიციალურათ. ახალი შინაარსი და ძველი ფორმა მოხედენ ერთმანეთს, მაშასადამე თფილისის ბანკის ფინანსიურ განეითარებამ მოითხოეა საზოგადო მოელა-პატრონობის შეცვლა და მსესხებელთა გაფლენის გაძლიერება. ასეთსაე განეითარებას და მოთხოვნილებას ჩვენ ვერ ეხედეთ ქუთაისის ბანკში. დამფუძნებელთა რაოდენობა, დაარსების დროს, იყო 6,500 კაცი, ამათში ორასი მანეთი და მეტი შეიტანეს 350 კაცმა, რომელთაც სრული ხმა აქვთ. ხოლო დანარჩენთაგან შეიძლება 1762 სრული ხმა გაკეთდეს. მსესხებელთა რიცხვია 1700, რომელთაც სამი მილიონი გაუტანიათ. აქედან აშკარაა, რომ ქუთაის ს ბანკის ალდა-მიცემობა გაცილებით უკან არის თფილისისაზე. იქ მსესხებლებს ჯერ კიდევ ვერ მოუპოვებია ის ძალა და მნიშვნელობა, როგორიც აქ მოიპო�d. თფილისის ბანკის ალდა-მიცემობა თითქმის ორასჯერ აღემატება მის ძირის თანხას (84 ათასი მან.) ქუთაისის კი მხოლოთ ექვსჯერ (ძირის თანხაა 421 ათასი მან.) ცხადია, თფილისის ბანკი თითქმის არარასაკან შეიქმნა მსესხებელთა მეოხებით. ხოლო ქუთაისში აქ ეერაფერი ღიდი უნარი გამოიჩინა. [1] ამიტომ თუ პირველის ინტერესი მოითხოვდა მსესხებელთა უფლების გაძლიერებას, მეორის ინტერესი ჯერ კიდევ არ მოითხოვდა ასეთსაე ცვლილებას.

ასე თუ ისე თფილისის ბანკმა წამოაყენა კითხეა მსესხებელების შესახებ. ქუთაისისას არ წამოუყენებია ეს, რადგანაც ვერ განეითარა შესაფერი ალდამიცემობა. სამაგიეროთ მან განაეითარა ბანკის ისეთი მხარე, რომელსაც არაეითარი კაეშარი ალა ექმნა ფინანსიურ წარმატებასთან და მით წამოაყენა სრულიად სხეა კითხეა. აი რას წერს ფინანსთა მინისტრი ერთ თავის მოხსენებაში: „ქუთაისის ბანკის საზოგადო კრებები პოლოოდენა საერთო არეულობით და პირდაპირი ძალ-მომრეობით, რის დასათრგუნეაეთ პოლიციაა საჭირო. მაგ. ადგილობრეი ადმინისტრაცია იუწყება, რომ 30 ოკტომბერს 1890 წ. მოწეეული იყო წერთა საზოგადო კრება. კრების საგანი იყო ზედა-მხედველი კომიტეტის წარდგენით გამეორების ითავმჯდომარის გამოცელა, რომელმაც არ ასარულა მისი, წესდებაზე დამყარებული, მოთხოვნილება. დანიშნულ დღეს ქუთაისში თავი მოიყარა აუარებელი ხალხმა და კრების გახსნამდი „მოწინააღმდეგე პარტიებმა მიმართეს კეკეასიონი ჩეეულებით გადაქცეულ ზომებს მომრეგებს საზოგადეკთ, როგორც მაგ. სადილ ეახშმების მართვა, სასტუმროების მიეენა, უფლეთ დასაუქრება და სხ.“ როცა კრება გაიხსნა, პარტიები ისეთ აეიდეოებაში მოეიდენ, რომ თავმჯდომარე, იგივე გუბერნიის მარშალი, საშინლათ შეურაცხყეეს და შემდეკ კრება ერთიანათ ფეზზე დადგა, ყაკმები და საჯდომები დაამტერიეს, ხანჯლები იშიშველეს და სხეობა გათავდა სრული არეულობით, ხოლო თავმჯდომარეს ხელიათ გააპარეს და მახლობელ ფუქანში დამალეს. მთაერობამ კრება დახეა. ესეეე განმეორდა 1893 წ. 25 მაისს. ბოლოს, 1894 წ. ფინანსთა მინისტრმა სრულიად შეაჩერა საზოგადო კრებები წესდების „შეცელამდეო“. ამ ნაირათ ქუთაისის თავად-აზნაურობამ თავის კრებებზე დაამტკიცა, რომ მას არ შეუძლია ბანკის საქმეების წინამძღოლობა და მით კითხეა გამოიწეია: ვინ მოუშეათ კრებაზეო. თუ კი წეერთ პირდაპირი მართეა არ ძალეთ, თუ კი ისინი საქმიანობას მოკლეზელია და შენ ჩემობ ს ამყოლია, აშკარაა მათ ეექალი ესაკმარეა, აპეკუნი უნდა და სხეა არაეინ. ამით ქუთაისის ბანკმა, თავისი უთავრობით, მოითხოეა წარმომადგენელობის შემოღება. მარა სანამ ამის შესაფერი ზომა იქნებოდა მიღებული, სამინისტრომ დანიშნა ორივე ბანკთა რეეეზია, რომელმაც აღმოაჩინა ერთი უმთავრესი ნაკლი, სახელდობრ: გიროს დაფასება ხდება მეტ ფასათ და აძლეეენ მეტ სესხს, ეინემ ღრკეზა, ამის გამო საჯარო გაყიდეა წარმოებს ცუდათ და ბანკს გაუყიდავი მაფული რჩება. ამას მოსდეეს ორი წერილი ნაკლი. ამის მიზეზი თვით საზოგადო კრებებია, სადაც მონაწილეობას იღებენ „ბატონ წოდებული დამფუძნებელნი, რომელთა უმრავლესობა არ არის მსესხებელი და არც რაიმე უმრავი ქონება აქეს, მოკ-

[1] ამ ორ მოკლეულს ორი სხვა და სხვა სოციალური მნიშვნელობა აქვს, როგორც მაგ. ამერთა მეშაქელ გუბერნიის გზაზე გიდიოვანთ ენ ლეკნ, ენინ ამერთა და სხვა ამასთანავეა. ორა ათას ჩვენ აქ არ გვსებთ. კითხეა: რატომ აქეთ მეტი მსესხებელთ და იქით ოთხ—ორის ათასეა სოციალური და ორა ფინანსიური.

დიან კრებებზე მხოლოთ პირადი და პარტიული ინტერესების დასაცველათ“—ამბობს რეფეზია.

ამ სახით, თფილისის ბანკის წარმომების გადაღებამ ᲗᲐᲛᲐᲠᲘ კითხეა მსესხებლების შესახებ, ხოლო ქუთაისის საზოგადო კრების არეულ-დარეულობამ კითხეა წარმომადგენელობის შესახებ. მსესხებელთა გაელენის გაძლიერება ლიხის მთას აქეთ, წარმომადგენელობის შემოღება ლიხის მთას იქით—აი ეს ორი მხარე ეხლა შეერთებულიყო და ორიე ბანკისთვის ერთი და იგივე წესები ჩამოესხა. ორიე კითხეა, გამოწვეული თავად-აზნაურობის უთავბოლოთ საქმიანობით, მიმართულია იმავე თავად-აზნაურობის წინააღმდეგ. მას ეკარგვის წინაწადელი სიბანკო უფლება და იღებენენ საზოგადო კრებისაგან. როგორც კი ამა ეხა გვარი ბანკების წესები იცვლებაო, ქუთაისის და თფილისის თავად აზნაურობამ ყური აეკვეტა ბანკი ხელიდან არ გამოგეცალოსო და თავ-თავისი პროგენი წარუგზავნა მთავრობას. ორიე ამ საქიროთ დაინახა წარმომადგენელობის შემოღება და მით ორიე-ემ ალიარა ჩვენ ჩვენ საქმეს ᲣᲤᲔᲥᲚᲝᲗᲗ ᲔᲠᲘ ᲔᲣᲠᲝᲞᲘᲡᲗᲕᲘᲡ, ᲮᲝᲚᲝ ᲔᲡ ᲔᲠᲔᲥᲚᲘᲡ ᲣᲗᲣᲗᲘᲗ ᲛᲝᲬᲘᲜᲐᲕᲔ ᲬᲝᲓᲔᲑᲘᲡᲐᲓᲐᲜ ᲣᲜᲓᲐ ᲘᲧᲣᲜᲗ. თანახმათ ამისა პირველი თხოულობდა: წარმომადგენელნი არჩიენ თავად აზნაურთა და მსესხებელთ საერთო კრებაზე თითოეულ მაზრაში, მოეხედ.ეთ იმისა, თუ რაოდენი წილი აქეთ მათ ბანკში. მეორე თხოულობდა: წარმომადგენელთა ერთი მეოთხედი უნდა იყოს მსესხებელთაგან, ნახევარი დამფუძნებელთაგან, ᲮᲝᲚᲛ დანარჩენი მეოთხედი დანარჩენ თავად-აზნაურობისაგანო. როგორც ხედავთ ორიე პროექტი მიმართულია მსესხებელთა წინააღმდეგ, ვინაიდან მსესხებელი არა თავად-აზნაურთაგანც არის. ამას დაერთო თავაკრ-მარიელის პროექტიც. ამის ძალით დამფუძნებელთ უკანეე ეძლევა შეტანილი ფული და მით მათი უფლებაც უქმდება. წარმომადგენელთა ერთი ნახევარი (რიცხვით 105) უნდა აირჩოს მსესხებლებმა და მეორე ნახევარი თავად-აზნაურობამ სამაზრო კრებებზე. და აი ეს პროექტი მიიღო სამინისტრომ იმ შესწორებით, რომ თფილისის ბანკის დამფუძნებელნი ერთათ მიიღებენ თავის წილ ფულს, ᲮᲝᲚᲛ ᲥᲣᲗᲐᲘᲡᲘᲡ 25 ᲬᲚᲘᲡ ᲒᲐᲜᲑᲐᲒᲚᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲜᲐᲮᲔᲕᲠᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ, ᲮᲝᲚᲛ ᲛᲔᲠᲔ ᲓᲐᲓᲘᲐᲠᲒᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ.

ამ გვარათ, ბანკი, თავად-აზნაურობის მიერ დაფუძნებული და მის სამსახურათ მოწოდებული, იმავე თავად-აზნაურობის უთავბოლო საქმიანობით ხელიდან გამოეცალა დამფუძნებელთ, გამოცილდა წერთა პირდაპირ უფროსობას და გადაეცა ეექანთ. ამასთანავე შესხუტდა ბანკის წოდებრივი პრინციპი და გაძლიერდა საუნანსო პრინციპი; ამით ის დადგა იმ გზაზე, რომელზედაც დგას ᲧᲕᲔᲚᲐ ᲡᲐᲣᲠᲘᲡᲬᲚᲘᲡ ᲛᲝᲜᲐᲪᲔᲗᲐ ᲬᲘᲜᲐᲨᲠᲘᲡ ᲬᲘᲜᲐᲛᲫᲦᲕᲠᲔᲑᲘ. დ ამისი ᲫᲘᲕᲔᲠᲘᲡᲐ ᲓᲐᲜᲘᲠᲗᲕᲐᲡ ᲜᲘᲨᲜᲐᲕᲡ ᲐᲛ ᲓᲐᲬᲔᲡᲣᲚᲝᲑᲔᲑᲘᲗᲐᲜ ᲗᲐᲜᲓᲐᲗᲐᲠ ᲛᲘᲐᲮᲔᲠᲔᲑᲐᲡᲐ..

Ნ. ᲯᲝᲠᲯᲐᲜᲘᲐ.

სხვა-და-სხვა ამბავი.

როგორც თფილ. სათ.-აზნ. საადგ. მამფული ბანკის 1897 წლის ანგარიში გეიჩენებს, ბანკს ამ წლის განმავლობაში გაუცია 459 სესხი 2 მილიონ 387 ათას ათი მანეთისა; ᲬᲘᲜᲐᲗᲐ ᲛᲝᲒᲐᲪᲘᲐ ᲐᲮᲚᲘᲜᲐ 185 ᲐᲗᲐᲡ 407 Მ. 83 ᲙᲐᲞ. (აქედან 66 ᲐᲗᲐᲡ 556 Მ. 67 Კ. გადადებულ იქნება საზოგადო საქირეგებისათვის დაარსებულ თანხის სასარგებლოთ. განზრახეა აქეთ მთელი ეს თანხა სათავად-აზნაურო სასწავლებელს გადასცეს.) 98 წ. 1 იანერისთვის სასოფელო-სამეურნეო თანხა ᲧᲝᲛᲪᲔᲡ 130 ᲐᲗᲐᲡ 857 Მ. 43 ᲙᲐᲞ.; საყოველ შემთხეევა თანხა—12 ᲐᲗᲐᲡ 702 Მ. 98 Კ.

—

„თფილისის გუბერნიის თავად-აზნაურთა საზოგადოების შეუძლებელ მოსწავლეთა შემწეობის გამგე კომიტეტს“ სათავად-აზნაურო სკოლის შენობის ასაგებათ მოუგზავნეგია ცხრა ათასი მანეთი —სულ 50 ᲐᲗᲐᲡᲘ. ᲛᲐᲗ ᲨᲝᲠᲘᲡ Ბ. ᲓᲐᲓᲘᲐᲜᲘ ᲡᲐᲠᲐᲯᲘᲨᲕᲘᲚᲘ ᲨᲔᲣᲬᲘᲠᲐᲗᲘ ᲝᲠᲘ ᲐᲗᲐᲡᲘ ᲛᲐᲜ., ᲒᲝᲠᲩᲐᲜ ᲓᲐᲜᲘᲔᲚᲘᲡ ᲐᲗᲐᲡᲘ ᲛᲐᲜᲔᲗᲘ და სხ. ᲮᲣᲗᲨᲐᲑᲐᲗᲘ ᲛᲘᲛᲓᲒᲐᲠ ᲡᲐᲮᲚᲗᲐᲛᲔᲚᲗᲐ ᲙᲠᲔᲑᲘᲡ ᲛᲐᲓᲚᲘᲗᲐ ᲒᲐᲛᲝᲣᲪᲘᲐᲡᲐᲓᲐ ᲧᲕᲔᲚᲐ ᲨᲔᲛᲬᲘᲠᲔᲚᲘᲡ და აგრეთვე ᲐᲗ ᲨᲔᲬᲘᲠᲣᲚᲘᲡ ᲨᲔᲛᲬᲘᲠᲔᲚᲘᲡ ᲗᲐᲛᲘᲗᲘᲡ ᲙᲝᲛᲘᲢᲔᲢᲘᲡ თამამდადამარეს Ბ. Ბ. ᲪᲮᲘᲚᲐᲫᲔᲡ. ᲮᲝᲚᲛ ᲔᲥᲕᲘᲡ ᲨᲔᲛᲬᲘᲠᲔᲑᲔᲚᲘ, ᲠᲝᲛᲚᲘᲗᲐᲛᲪ 50 ᲗᲣᲗᲐᲜᲖᲔ ᲛᲔᲢᲘ ᲨᲔᲣᲬᲘᲠᲔᲚᲘ, ᲐᲠᲩᲔᲣᲚ ᲘᲥᲜᲔᲡ ᲡᲐᲖᲝᲒᲐᲓᲝᲔᲑᲘᲡ ᲡᲐᲡᲐᲣᲠᲝ ᲬᲔᲚᲘᲗ.

—

Ქ. ᲒᲝᲠᲩᲐᲜᲘᲓᲐᲜ ᲩᲕᲔᲜ ᲒᲕᲬᲔᲠᲣᲚᲘ ᲩᲕᲔᲜᲘ ᲗᲐᲜᲐᲛᲬᲠᲝᲛᲚᲘᲡ: „ᲤᲠᲘᲐᲚᲘ ᲡᲐᲛᲬᲣᲮᲐᲠᲘᲐ ᲐᲛᲐᲕᲐᲜᲘ ᲬᲐᲘᲪᲘᲜᲗᲘᲡ ᲒᲐᲖᲗᲨᲘ. ᲠᲣᲡᲘᲔᲗᲨᲘ ᲒᲐᲠᲓᲐᲪᲔᲚᲔᲚᲘ ᲩᲕᲔᲜ ᲜᲘᲜᲘᲔᲠᲘᲡ ᲛᲒᲠᲣᲡᲐᲜᲘ Გ. ᲮᲐᲚᲐᲯᲘᲐᲜᲘᲡ (ᲥᲝᲩᲐᲯᲘᲡ), ᲠᲝᲛᲚᲘᲡ ᲓᲘᲓᲐᲗ ᲜᲐᲘᲪᲘᲠᲐᲜ და ᲬᲘᲜᲔᲠᲘ, ᲜᲐᲮ ᲚᲘᲢᲚᲘᲡᲔᲑᲘ: „ᲛᲐᲮᲡᲝᲗᲘᲡ ᲞᲘᲠᲘᲗᲕᲘᲡ...“, „ᲔᲗᲘᲐᲠᲘ ᲛᲐᲠᲗᲘᲡ ᲛᲝᲬᲘᲤᲔᲜᲘᲡ...“, „ᲛᲐᲚᲐᲨᲘᲜᲘ“, „ᲒᲝᲠᲩᲘᲡ ᲛᲝᲜᲐᲗᲐ“ და სხვებს ახლაც მოერის ქართველი. გ. ᲮᲐᲚᲐᲯᲘᲐᲜᲘᲡ ᲬᲘᲚᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲑᲔᲓᲘ სახელოვანი „ᲝᲗᲔᲚᲘ ᲡᲣᲚᲘ“ ᲑᲔᲓᲘ. ᲘᲒᲘᲪ ᲣᲪᲮᲝᲔᲗᲨᲘ ᲒᲐᲠᲓᲐᲪᲔᲚᲐ და „ᲐᲠ ᲓᲐᲘᲨᲐᲠᲮᲐ ᲗᲔᲘᲡᲚᲘᲡ ᲛᲐᲛᲔᲚᲘ“, ᲗᲔᲘᲡᲚᲘᲡ ᲬᲘᲜᲐᲞᲐᲠᲗᲐᲜ ᲡᲐᲤᲚᲔᲗᲘᲡ ᲨᲔᲠᲬᲮᲚᲘᲗ.. ᲡᲐᲑᲘᲠᲘᲡᲐ ᲮᲐᲚᲐᲯᲘᲐᲜᲘᲡ ᲚᲘᲢᲚᲔᲑᲘᲡ ᲐᲘᲢᲝᲠᲘᲡ ᲑᲝᲚᲝᲠᲝᲤᲘᲗ და ᲞᲝᲠᲢᲠᲔᲢᲘᲗᲘᲗ ᲛᲐᲚᲔᲗ ᲓᲐᲘᲡᲢᲐᲜᲔᲑᲘᲡ, ᲐᲜ ᲗᲔᲘᲡᲚᲘᲡᲗᲕᲘᲡ, და ᲐᲜ ᲥᲣᲗᲐᲘᲡᲨᲘ „ᲬᲘᲜ. ᲒᲐᲛᲛᲐᲪᲘᲚᲔᲗ ᲐᲛᲘᲡᲜᲐᲒᲝᲑᲘᲡᲐᲒᲐᲜ.“

მიწათ-მოქმედების და სახელმწიფო ქონებათა სამინისტროს საჭიროთ სცნო თფილისის საბაღისნო შკოლის აწინდელ მდგომარეობის გამოსარკვევად და ვასაუმჯობესებლათ დაარსებულ იქმნას განსაკუთრებული კომისია მიწათ-მოქმედების მინისტრის ბრძანებულის თავმჯდომარეობით. კომისიის წევრებათ იქნებიან წარმომდგენელნი თფილისის ქალაქის საბჭოსი, კაკ. სიმშ. სამეურნეო საზოგადოებისა, კაკასიის სამოსწავლო ოლქისა, მეურნეობის სამინისტროსი და კაკასიის მთავარ-მართველისა.

—

ამ ჟამათ ქალაქის გამგეობა არკვევს იმის წესებს, თუ როგორ უნდა აწარმო

ეროვნული ბიბლიოთეკა

„ცვალის“ კორესპონდენციები.

ბათომი. 1881 წელს ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოებამ გახსნა ქ. ბათომში ორკლასიანი სასწავლებელი და მასწავლებელთ დაავალა უპირატესობა სასწავლებელში მიეცათ ქართველ-მუსულმანებმა-სთვის. თავდაპირველთან ამ სასწავლებლის შესანახავი ხარჯი თავს იღებ წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოებამ, მაგრამ რამდენსამე წელს შემდეგ არც ბათომის საზოგადოება მოკლებია ამ სკოლას გულ�-ცავთ და შემლებისა დაგვართ შემწეობაც აღმოუჩინა. ეს სკოლა თავდა-პირველთან მოთავსებული იყო ნაქირა

შკოლა მისმა უკანასკნელმა მმართველმა ბ. ბიბიკოვმა, სხეა-და-სხეა, ჯერაც ბეერისათვის გამოუკეეველ მიზეზების გამო, დატოვა, რაც საწყენთან არაფის დარჩენა,—ამისათვისო, თქვა თავმჯდომარემ, ახლა კი უნდა გამოეღოთ ყურნი ბაბმა და შესაფერი მმართველი მოეუნახოთ შკოლისო(სწორეთ სამართლიანი სურვილია, თუ კი საშუალება მას გაამართლებს...). მას, როგორც განაცხადა, ახლანდელი მზრუნველთან და გუბერნატორის მოადგილე ბ. ზელენინთან მოუოლაპარაკენია ამის შესახებ და კრებას წარმოუდგენია ამ ხელთ რაც ნინამაბში გამოანტანილი კანდიდატი, რადგან მოსული, დიპლომიანები შკოლას არ გამოადგენო. ჩვენ კი ამას ეეშმბიდით და ეემბობთ, რომ არ გამოადგენ, მარა დიპლომიანიცაა და დიპლომიანიც... ეკითეს კი?!. და რადანაც,—დაუმატა მან ჩვენში სულით და გულით მონდომებული მშრომელი ადგილნომები სხეა არაენ გეკადეს, ამისათვის გირჩეეთ ეს ჩემ მიერ წარმოდგენილი კანდიდატი ბ. ნ. მკურნალი ალერჩიოთო, წარეეუგენოთ სამინისტროს და ეუთხრათ, რომ რადგან ამდენნაბს შესაფერი კაცი ეერ ალმოჩნდა, ახლა ეს დაგიმტკიცეთ ამ ადგილზეო. ასეთი მისი ანბრი დამსწრეთ მოეწონათ და ის იყო საქმე კეერდაკრული იყო, რომ ერთმა საქმესთან ახლო მყოფმა ჩეერთაგანმა განაცხადა, ეს საქმე ასე ადვილი გადასაწყეტი არაა, საჭიროა მაზე გულთლამით მოელაპარაკოთ დანარჩენი წეერების თანდასწრებითო. წამოეენებუმა კანდიდატმა ამის საპასუხოთ და ბ. თავმჯდომარის მადლობის გადასახდელათ თქვა, რომ მე თუ ამ საქმეში გასერა მომელის (არ ეიცით კი რა „გასერას“ გულისხმობს ბ. კანდიდატი?!),—მე ამას არაფრის გულისთვის ხელს არ მოეკიდენ; და ბოლოს დათანხმდენ, ამის გარჩევა შემდეგისათვ ს გადადეკათო. ასე ამ ნაირათ, წინაადმდეგ თავმჯდომარის და უმრაეულესობის სურვილისა, მმართველის ამორჩეკა და შკოლის წასეული ენის ანგარიშს გარჩევა ხელეო, 20 აპრილისათვის გადადეკა, თუმცა ახალს არც მაშინდლისათვის მოეელთ რასმე...

ამეეე კრებაზე განიხილეს ერთი აქაური სამეურნეო სკოლის მოწაფის თხოვნა, რომელ"მიაც იკი შემწეობას თხოედა სკოლაში გადასახადი ფულის შესატანათ. განყოფილებამ თანაგრძნობით შეხედა ამ თხოვნესა და სხეა საშუალება რომ ეერსაიდან ალმოაჩინა, ისეე თავის ჯარეს მიმართა და ყველა ჩეერებმა 2—3 მანათი მიაწოდეს მთხოვნელს და დაიკალეს შემდეგ"მიაც იზრუნონ მაზე. როგორც განაცხადა ახლანდელმა დროებით მმართველმა, ფულის შემოუტანლობის გამო დათხოვნილთა რიცხეი ოცამდე ყოფილა, და ეს თქმა უნდა, საზიანოა, როგორც სკოლისა, ისე მოწაფეთათვისაც, რადგან ახლა იგ ადეხურებული მუშაობაა და ისინი კი ბულეკარ"ბულეკარ და ქუჩა-ქეჩა დასეირნობენ. ამიტომ საჭიროა მ"მობლებმა მეტი მზრუნველობა გამოიჩინონ თავის შეილებისათვის.

ამ კრებაზეეე აღიძრა ლაპარაკი იმ 600 მან. შესახებ, რომელიც სამინისტროს გამოუ"ზავნია განკოფილებისათვის საშინაო მოეწეველობის გასაძლიერებლათ ქუთაისის გუბერნიაში. ამ ფულების გამოგზავნა შედეკია არ. ანჯაფარიძის წასული წლების თხოვნებისა და რადგან აქაური მეაბრეშუმეთა ამხანაგობის საქმეები ამ ხანან ძალიან აბურდულ-დაბურდულია,—ამისათვის ამ ფულის მოხმარების საქმის გადაწყეტაც შემდეგისათვის გადადეკა. ეანახოთ იმათი კრება რას გეაჩენენებს...

ახა.

ქუთაისი. 22 ამ თვეს შედგა აქაური სამეურნეო საზოგადოების კრება, რომელიც თავის თავათ იყო გაგზავნილა 15-ს ბოსტდარ კრებისა. ორიეე კრების საგანი იყო ამოერჩია აქაური სამეურნეო სკოლისათვის მმართველი. ეს ხუთი წელი ისე გაატარა სკოლამ, რომ მის შინაურ მართვა გამგეობაზე ნაკლებ ზრუნაედენ ისინი, ეინაც ასეთი ზრუნეა თავდაპირეელათ თავს იდეა. მიზეზიც ეს იყო, რომ მას დღემდე შესაფერი მმართველ-გამგებელნი არ ალმოეჩენენ, რაც სკოლის კეთილდღეობას კიდეც ჩაეენაა. დღეს, როდესაც საზოგადოება თეალ-საჩინოთ ხედავს თვის ნიეთიერ გაღატკეცებას და ფეკრობს თავის, ჯერ კიდევ ბერჩენილი, მამულ-დედ ეფლის გაუმჯობესებას,—დღეს, ეამბობთ ჩვენ, იგი ამორეკს თავისი ღეიძლი შეილის პატრონობას, რასაკეირეელია, თუ კი ასეთი პატრონობა მას ჩეეულებრიეეთ კაბინეტური არ გამოეეიდეა.

რადგან ჩვენმა საზოგადოებამ ჩვენებური დაუდეერობით მმართველის მოპოვებაზე არ იზრუნა, ამისათვის ეს საქმე თავს იდეა ისეე სკოლის ძველმა მზრუნველმა ბ. ს. ზოჯაეემა, რომელიც დარწმუნდა რა, რომ ამ საქმეს ყურადღებას არც შინაურები აქცეეენ და „გამოზეერილი“ მეურნეებიც ეერ გამოადეათ,—მან არც აცხეკა, არც აცეკა, ისეე თვით სკოლაში მოეწანა მას „ყოელად შესაფერი“ მმართველი. ეს გახლეთო, თქვა მან, ყოელად პატოსანი, საკმარისათ ცნობილი და ფანატიკოსი თავისი საქმისა, ბ. ნ. მკურნალი, რომელმაც შესაბრნეეი დღი დაარნია ჩვენ ნორჩ სკოლასო. მართალიაო, დაემატა მან, დღემდე მისმა ნიჭმა და მუყაითობამ იმდენათ თავი ეერ ჩინა რამდენათაც ეს მას შეეძლო, მარა ამის მიზეზები მრავალი იყო და სხეათა შორის ის, რომ ის შესაფერი უფლებით არ იყო აღჭურვილი;

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ღღეს კი ჩვენ მას უფლება მივანიჭოთ და პირობას გაძლეთო, რომ სკოლა მის ხელში აუკეთდებაო...

ზოგიერთმა სკოლაზე დაახლოებულმა პირებმა ბ. ყოფილ მზრუნველის კანდიდატზე ეცვი შეიტანეს და ითხოვდენ, რომ სხვა კანდიდატებიც დაესახელებინათ ან თუ ამ ხელით კანდიდატი არაფის ჰყავდა, გამოეცხადებიათ, რომ სკოლა მმართველს ეძებს და ასე ანნირად მრავალში მოეტანინათ არჩევანი. ამაზე ყოფილი მზრუნველი სკოლისა არ დათანხმდა, რადგან მან აღიარა, რომ ჩვენში ამაზე უკეთესი მშრომელი და საქმის მცოდნე მეურნე ძერიათ თუ მოიშოვება და ამისათვის გამოცხადება სულ უუბი იქნებაო. მე თითონ უმჯობესს ასარჩევებელ გათავებული ალრონში ვარ, თუმცა ჩემ სპეციალურ საქმეს არ ეეწეე, და კარგათ ეიცი ჩვენი ქვეყნის ავ-კარგი: ეიცრობ ჩვენებურ მეურნეებს, როგორც უმაღლეს სასწავლებელ გათავებულებს, ისე საშუალო სასწავლებლისას, მარა იმათ შორის მხოლოთ ეს ჩემი კანდიდატი არ არის „ᲒᲚᲮᲝᲠᲣᲜᲐ“ მეურნეო და სწორეთ მსურველი ვარ ის აეირჩიოთ სკოლის მმართველათ, თუ კი მისი კეთილდღეობა გსურთო. წერეთა უმრავლესობა იმდენათ გულუხვი აღმოჩნდა, რომ დასახელებული კანდიდატის პროტექტორს ბეერთ გადაჯარბეს ბის ქება-დიდებაში, რაც სწორეთ უხერხულ მდგომარეობაში ჩააყენებდა ზოგიერთ სხვა კანდიდატს და ბ. მკურნალის კი რა მოგახსენოთ... მან მხოლოთ იმათ საპასუხოთ ის თქვა, რომ მიმართა ბ. ს. ხოკაევს ან უთხრა: ძმიერ მადლობელი ვარ თქვენი, ამნაირი ჩემდამი ყურადღების მოპყრობისათვის და მოხარული ვარ, რომ ასე ახალვაზდობაში მაპარებთ მე ისეთ თანამდებობას, როგორიც არის ჩვენი სკოლის მართვა-გამგეობა; ძლიერ მოხარული ვარ, მარა თუ კი მე ამ ადგილზე „გასერა მომელის“, სწორეთ არ არის მისი მიღება სასურველი და თუ ვინმე კონკურენტი აღმოჩნდება, მეც ამის წინააღმდეგი არ ვიქნებიო. ეს განაცხადა ბ. მკურნალმა ამ საკანზე მომხდარ პირველ კრებაზეეე, მარა მისმა გადაჯარბებულმა მფარველებმა 17-მა 4-ს წინააღმდეგ მაინც აირჩიეს იგი მმართველათ. ჩვენც ღღეს დღეობით მეტი არა გვეთქმის რა, რომ სკოლაშ მართლაც შესაფერი მმართველი იშოვა და ბ. ყოფილ მზრუნველმა თავისი მზრუნველობა შესაფერათ დაგვირგვინა, რაც უეჭველია მომავალში კეთილ ნაყოფს გამოიღებს!... !

ისა.

P. S. მეაბრეშუმეთა ამხანაგობის კრება, მომხდარ ინკინდენტის გამო, გადიდეა 26 აპრილისთვის.

კვირიდან კვირამდე.

თეატრის მატყლოვანი კერძი — რაც განსაკუთ ბელ ნახსენ — „ᲮᲘᲗᲔᲚᲘ ᲗᲝᲜᲘᲡ“ — დროის გასატარებელი სადამო — რეკლამა — ტარანტას ეკეთებაში — ᲠᲣᲜᲘᲡ ᲬᲘᲚᲘ ᲬᲣᲚᲘᲡᲐ.

ᲒᲘᲜᲐᲮᲐᲣᲚ, მკითხველო, თეიდლისის საუბნაურო ბანკს წერთა კრებაშ ან თუ არ გინახავს უთუოთ გაიგონებდი იმ დიად ამბებს, რაც აქ ხდებოდა. რა დრო იყო! რა სასეირო, რა ვასართობი რამ იყო ის დალოკეალი! ქალი და კაცი, დიდი და პატარა, ბატონი და ხელ-ქვეითი — სულ ყველა კრების კარე-ბისაკენ მიეშურებოდა, სულ ყველას დიდი ფაცა-ფუცი ეტყობოდა, ეი ეს არის საცაა საქართველოს ბედ ილბალიც გადაწყდება და ჩვენ არ დაერჩეთ უნაწილოთო. რა კაკალი გულით ეხეეოდენ ბანკის ოქროთი დატვნილ სკეერებს ის ჩვენი დეე-გმირები, რა ყიელ-ხიელით ეწეოდა ამ ზოგი იქით, ზოგი აქეთ! ამ „ოქრის მატყლოვან ეერძის“ გარეშემო იყო ერთი გაუთავებელი ორონ-ტრიალი, საშინელი ზრიალ-გრიალი და შეუჩერებელი ძახილი, არ გაუშვეთ ეინ ხარ მამაცო! ეი ყველი ეს საშინელება გინახავს და ახლა კი უნდა მოგისამძიმრო,

***

რაც გინახავს ეელარ ნახავ. სწორედ გული ამიტოკადა როკა ამ კეერის ბანკის კრებას დაეესწარი. ალარე ოპოზიცია, ალარე დაუსრულებელი მჭეერ-მეტყველობა, ალარე ბუმბერაზული თაეის დაცეა, ალარე საკმაო საზოგადოება და, რაც უფრო გასაკვირველია, ალარე ნაირ-ნაირათ გამოკაპწიალებული მნდილოსნები — ერთი სიტყეით ძველი დიდების არც ერთი ნაშთი, არც ერთი ნატეხი. ყოველგან სიჩუმე, სიღინჯე, უეკუნებობა და დაღონებულობა. აქ უბრალო „ჩოთქის“ ხალხი მოსულა ბანკის ალებ-მიცემობის გამოსაანგარიშებლათ და მეტი არაფერი. ბრძოლა? ᲐᲐ! რა ბრძოლა, ამან თავი დაუკრა მებრძოლთ, შეესვენეთ, ეროთბ ძალიან დაიღალეთო. ოპოზიკა? ᲐᲐ, ის სახელოკენი ოპოზიცია! ის ისე დაეშსვრეულეა ულმობელ ქარ ტეხილს, რომ ეერც ერთ მათგანს, წამლათ მაინც, ეერ ამოეკეურავეს ტალღებს ზეეთ. ის თურმე სადღაც ქვეეით, ეუსკრულში დაბინაეებულა, სადაც მტეკუნნნი განისეენებენ და მართალნი იღეენებიან. და სადაც ოპოზიცია არ არის, იქ, მოგებსნენება, მოწყალეობაა. და მართლაც ამ კეერას ბანკის კრება — ერთი დიდი მოწყალე იყო. ბეერი იქ არაეინ იყო, მარა ეინც იყო იმთაც თელემდა. ღმერთმა ააშენოს კიდეე ის ჩვენი რიხიანი თავმეჯდომარე, მისი

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ნეაპოლის ცხოვრებიდა

ხმა ყველას ელექტრონივით დაუვლიდა ტანში და ძილის ნებას არ აძლევდა. მარა როგორც კი შეჩერდებოდა ის დალოცვილი, მაშინვე თავს ჩაქინდრავდენ. და ასე ვაი-ვაგლახით ვათრიეთ ოთხი დღე. ამ ოთხ დღეში არა იყო რა შესანიშნავი, გარდა იმისა რომ ბანკის მოსამსახურეებმა წევრთ გამოუცხადეს: ამიერიდან განდევნილ ხართ კრებისაგან. (წარმომადგენლობა შემოიღეს) და შემდეგ თავის თავს პენსია გაუჩინეს. მოსამსახურეთ: ჯამაგირი, დ-ვ-დენდი პენსია, დამფუძნებელთ პანლური, და მსესხებელთ აპეკუნი—ასეთია ბანკის წლევანდელი მოღვაწეობა...

*
* *

და აი ასეთი სასიამოვნო ამბით გაგვითენდა კრების მეხუთე და უკანასკნელი დღეც. ჩვეულებისამებრ გავსწიე კრებისაკენ, მარა წარმოიდგინეთ ჩემი განცვიფრება როცა აუარებელი ხალხი დავინახე დარბაზში. იმდენ ქალს და კაცს მოეყარა თავი, რომ ამათ დაუწყებდით ძებნას საჯდომს. მანდილოსნებმაც დღეს

ეროვნული ბიბლიოთეკა

პირველათ გამოჰფინეს თავისი შლიპები. ᲒᲔᲚᲐᲗ რაღაც მოუთმენელობა ეტყობა, გრძნობთ, აქ დღეს საანგარიშო კი არა, საკენჭო ამბავი უნდა იყოსო. და მართლაც უკანასკნელი დღე კენჭობის დღეა. უნდა აირჩიონ ერთი დირექტორი და ორი დამფასებელი. და ეს ხუმრობა საქმე ნუ გგონიათ, განსაკუთრებით მას შემდეგ, რაც პენსია დაინიშნეს. იშვიათია ისეთი თავადი და აზნაური, რომელიც დირექტორობაზე არ ფიქრობდეს, როგორც იშვიათია ისეთი სალდათი, რომელიც ᲒᲔᲚᲐᲗᲠᲔᲚᲝᲑᲐᲖᲔ არ ოცნებობდეს. მარა ამ ასეთ დაფარულ გულის ძრახვას რჩეულნი გაამქღაენებენ ხოლმე ᲒᲚᲔᲒᲐᲜᲔᲚᲘᲡ ᲐᲠᲩᲔᲒᲐᲜᲔᲑᲘᲗ ᲐᲠᲘᲡ ᲛᲘᲗᲘᲜᲐᲠᲘᲡ ᲨᲔᲡᲐᲮᲔᲑᲘᲡᲐᲜᲘ, რომ ამ რჩეულთა შორის „ახალი თაობის“ რჩეულიც მოჭყა. „ახალ თაობას“ ერთი ადგილი მაინც ერგება გამგეობაშიო და კ-დეგაც წამოაყენეს ერთი გაახალთაგებული კანდიდატი. დასცეს კიტინა და იერიშით მიაქ�eს დირექტორის ტახტამდი. გათეთრეს ბ. პაე. ყიფიანი. „ახალი თაობა“ დღესასწაულობს, თავის თავს გამარჯვებას ულოცავს, ხოლო ძველ თაობას დამარცხებას უკრეხენებს, მარა, არ ეიცით კ ბ. ყიფიანს, რატომ ᲔᲪᲘᲚᲗᲝᲛᲝᲐ „ᲐᲮᲐᲚ ᲗᲐᲝᲑᲘᲡ“ მეორე წევრი თ. გურამიანი. მაშასადამე „ᲐᲮᲐᲚ ᲗᲐᲝᲑᲐ“ „ᲐᲮᲐᲚᲘ ᲗᲐᲝᲑᲐ“ ᲔᲒ. Ი. თავის თავი დამარცხა და სხვა არავინ. ამ ახირებულ თაობასაც გადირეკტორების სენი შეჰკრია, „ᲐᲮᲐᲚᲘ ᲗᲐᲝᲑᲐ“ ᲩᲐᲣᲚᲔᲗᲐ ..

***

ᲔᲡ ᲮᲣᲗᲘ ᲓᲦᲘ ᲛᲣᲨᲐᲝᲑᲐ ᲔᲠᲗᲘ ᲙᲝᲛᲘᲪᲘᲣᲠᲘ ᲡᲮᲚᲓᲐᲛᲘᲗ ᲓᲐᲓᲐᲚᲚᲐᲕᲘᲓᲐ. და მართლაც ამდენ ტანჯვა ეიებას გამოელილნი ერთ გასართობს დიახაც საჭიროებდენ. და, მოგეცათ სიცოცხლე, ᲩᲔᲜᲘ ᲔᲒᲐᲪᲘᲜᲣᲚ ᲓᲐ ᲔᲘᲪᲘᲜᲘᲗ. ᲔᲘᲜᲘᲗ ᲮᲣᲗᲘᲨᲐᲗᲐᲗ ᲐᲮᲚᲐᲛᲘᲡ „ᲨᲔᲣᲫᲚᲔᲚᲘᲗ ᲛᲝᲡᲬᲐᲚᲗᲐᲗ ᲓᲐᲛᲘᲛᲐᲠᲗ ᲐᲠ ᲓᲐᲡᲬᲠᲔᲑᲘᲐ, ᲔᲣᲠᲩᲔᲒ ᲨᲔᲛᲓᲔᲒᲘᲗ ᲛᲘᲜᲪ ᲓᲐᲔᲡᲬᲠᲝᲗ, ᲐᲛ ᲙᲠᲔᲑᲐᲛ ᲗᲐᲘᲘᲡᲘᲜ ᲛᲑᲠᲐᲣᲚᲘ ᲡᲐᲮᲘᲗ ᲡᲠᲣᲚᲘᲐᲓ ᲓᲐᲒᲔᲓᲔᲣᲬᲧᲐ ᲓᲐᲪᲔᲠᲔᲑᲘᲚᲘᲜᲘ ᲡᲐᲑᲐᲜᲙᲝ ᲙᲠᲔᲑᲘᲗ ᲓᲐ ᲡᲣᲚ ᲘᲛᲘᲡ ᲔᲣᲪᲘᲥᲠᲝᲓᲐ, ᲜᲔᲢᲐᲕ ᲓᲘᲚᲛᲐᲓᲔᲑᲘᲡ ᲛᲘᲜᲪ ᲒᲐᲫᲔᲚᲔᲑᲝᲓᲐ ᲔᲡ ᲩᲔᲜᲘᲜ ᲒᲐᲛᲐᲠᲗᲝᲑᲘᲚᲘ ᲡᲮᲚᲝᲛᲐ ᲛᲔᲗᲥᲘ. ᲡᲬᲠᲐᲠᲔᲗ, ᲓᲘᲓᲘ ᲛᲐᲓᲚᲝᲑᲘᲡ ᲔᲠᲘᲡᲘᲐ ᲐᲛᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲒᲐᲛᲔᲪ ᲙᲝᲛᲘᲢᲔᲢᲘ, ᲠᲝᲛᲚᲘᲡ ᲗᲐᲕᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲬᲐᲛᲝᲕᲔᲓᲘᲗ ᲓᲐ ᲓᲘᲓᲘᲜ ᲛᲝᲬᲘᲜᲬᲘᲗᲘᲡ ᲗᲐᲕᲘᲡ ᲓᲐᲕᲣᲪᲐᲠᲘᲗ, ᲛᲐᲠᲗᲐ ᲘᲡᲔᲒ ᲔᲠᲗᲗᲮᲛᲐᲗᲡᲐᲠᲘᲗ ᲐᲠᲘᲡ ᲓᲐᲒᲠᲔᲣᲚᲘ ᲡᲐᲙᲘᲗᲮᲘ ᲐᲘᲪᲘᲗ ᲓᲐ ᲐᲠᲐ. ᲐᲘᲠᲩᲘᲗ ᲓᲐ ᲐᲠᲐᲡᲬᲠᲐᲤᲘᲗ ᲓᲐᲛᲘᲜᲐᲠᲘᲡ ᲓᲐᲛᲘᲜᲐᲠᲘᲡ

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ლის შეგირდების შესახებ, ხოლო სრულიად არაფერი უთქვამთ მის მასწავლებლებზე. და ამ სკოლას კი ახირებული მასწავლებლები ჰყოლია. იშვიათია ამათში ისეთი, რომელიც თავის თავს უდიდეს ᲰᲔᲓᲐᲒᲝᲒᲝᲗ არ თვლიდეს და თუ ამას საქმით ვერ ამტკიცებს, ცდილობს სიტყვით მაინც დაგვიმტკიცოს. ერთ მათგანს ერთი დიდი იდეა დამბადებია, მოდი ერთი ქვეყანას ჩვენი არსებობა ეცნობოთ და ამერიკულ საშოელებისთვის მოუმართავს. დაუბეჭდია ორ ენაზე პროკლამაცია მშობელ თა და მასწავლებელთა მიმართ, რომელთაც ამცნობს, რომ მას ᲒᲐᲛᲐ შინა გამოეიდა სახელმძღვანელო „ბავშვების-მოკეთე", წიგნი ფრიად შესანიშნავი და სახელოვანი, რაიცა აშკარაა იქიდანაც, რომ თვალი გამოცემა ხელად დაიტაცეს და სხვ. ასე ადიდებს ავტორი თავისავე წიგნაკს. აქვეთვის რეკლამას ᲗᲮᲝᲚᲝᲗ მედუქნე უყეთებდა თავის საქონელს, ახლა ავტორებიც დამდგარან ამ გზაზე საკეთილო არს. საᲐᲨᲜᲐᲣᲠᲝ სკოლაე, საქმენი შენნი!

***

ᲛᲐᲠᲐ არის რეკლამაც და რეკლამაც. აი მაგ. გურიას ერთი ისეთი ექიმი აღმოჩენია, რომელიც თავის სახელს ტარანის შინჯვით იკეთებს, ხოლო ავათმყოფებს ისე გაურბის როგორც ურია ღორის ᲑᲝᲠᲩᲘᲡ. ეს ახირებული ექიმი ᲮᲝᲩᲐᲢᲐᲣᲠᲘᲡ საავათმყოფოს ექიმია. ამას წინად მან ლანჩხუთი გაუბედნიერა თავისი ᲛᲝᲡᲐᲚᲜᲝᲗ, ᲛᲐᲠᲐ რა, ᲩᲐᲛᲝᲡᲘᲚᲘᲡᲗᲐᲜᲐᲕᲔ გამოაცხადა: მე მოვედ ᲛᲮᲚᲝᲗᲐ ᲭᲘᲩᲘᲡ და დუქნის დასთვალიერებლათ, განაᲬᲔᲓᲔᲗ ᲐᲕᲐᲗᲛᲧᲝᲤᲘᲡ ᲐᲓᲐᲛᲘᲐᲜᲔᲑᲘᲗᲐ და ᲐᲕᲐᲗᲛᲧᲝᲤᲝ-Ც ᲒᲐᲕᲘᲪᲘᲡᲚᲔᲗ ᲐᲛ ᲛᲘᲪᲮᲠᲐᲛᲔᲢᲧ ᲡᲐᲣᲙᲣᲜᲘᲡ ᲓᲘᲓᲔᲑᲣᲚ ᲔᲥᲘᲛᲑᲐᲨᲘ. თანაც ᲐᲛᲮᲜᲔᲑᲡ ᲘᲡ ᲐᲮᲐᲚᲒᲐᲮᲓᲐ ᲔᲥᲘᲛᲘ და ᲯᲣᲠ ᲙᲘᲓᲔᲓ ᲐᲠ ᲔᲮᲔᲠᲮᲔᲑᲐ ᲐᲕᲐᲗᲛᲧᲝᲤᲘᲡ ᲒᲐᲨᲘᲜᲯᲕᲘᲐᲜ. ᲗᲣᲗᲣᲗ ᲒᲣᲠᲘᲐᲨᲘ ᲐᲠᲘᲠᲑᲔᲑᲐ ᲐᲕᲐᲗᲛᲧᲝᲤᲘᲡ ᲒᲐᲨᲘᲜᲯᲕᲘᲡ ᲛᲘᲫᲔᲑᲜᲘᲡ—ᲓᲣᲥᲜᲘᲡ-ᲑᲐᲖᲐᲠᲘᲡ ᲒᲐᲨᲘᲜᲯᲕᲘᲗ... ᲡᲬᲝᲠᲔᲗ ᲡᲐᲣᲙᲔᲗᲔᲡᲝᲐ, რა და რა სოის ადამიანი არ მოეᲚᲔᲜᲘᲜᲔᲑᲐ ᲐᲛ ᲞᲐᲢᲐᲠᲐ ᲒᲣᲠᲘᲐᲡ!

***

ასეთი ახირებული ადამიანები ამ ჩვენ რკინის გზასაც ᲑᲔᲠᲘ ᲰᲧᲝᲚᲝᲗ. თუ გურიის ექიმᲑᲐᲨᲘ ᲐᲕᲐᲗᲛᲧᲝᲤᲘᲡ ᲜᲐᲮᲘᲡ ᲢᲐᲠᲐᲜᲘᲡ ᲜᲐᲮᲘᲗ ᲣᲠᲩᲔᲜᲘᲐ, ᲛᲘᲮᲐᲘᲚᲝᲕᲘᲡ რკინის გზის ფერშალი ორიეე მოეალეობისაგან თავისუფალი ყოფილა. ᲐᲛᲐᲡ ᲬᲘᲜᲐᲗ ᲐᲛ ᲔᲥᲘᲛᲑᲐᲢᲘᲡ ᲑᲝᲠᲯᲝᲛᲘᲓᲐᲜ ერთი თავ-დამტერეული მუშა მოუყვანეს სისხლის შესაწყვეტათ, მარა ამაოთ, ეს ჩემი რიორნის არ არის და უკანეე წაიყვანეთო! ამ თვის თერამეტს იქავე მილის თხრილში მიწა ᲩᲐᲛᲝᲬᲧᲐ და მუშა ქვეᲨᲘ მოჰყვა, დიაბარეს ᲝᲒᲘᲔᲒ ᲤᲔᲠᲨᲐᲚᲘ ᲡᲘᲓᲣᲠᲘᲓᲐᲜ, მარა ახლაკი ამაოთ, აᲯ მომმართვეთ, იქ არ წაᲕᲐᲚᲔᲗ! გურიის თაᲕᲘᲗᲔᲑᲘ ექიმი და მიხაილოვის თვით-ნება ფერშალი ერთმანეთს აესებენ, მხოლოთ გარჩევა იმაშია, რომ ერთს უმაღლესი სასწავლებლის დიპლომი აქვს, მეორეს კი უმდაბლესის...

ᲛᲔᲒᲝᲑᲐᲠᲗ.

ედმა ძლიეს მეც გამილმა,
ამისრულდა ნატერა გულის
და გიპოვე მეგობარი,
ღირსი წმინდა სიყვარულის!

—

მტკიცე რწმენა, რომ მიზანი
ცხოვრებისა ჩვენ გვაქვს ერთი,
რომ ესულდგმულობთ ერთი
აზრით,
არის ჩვენი შემაერთი.

—

სამსახური მხოლოთ მისი
გვიფრთოვანებს სულსა და გულს
და ამტკიცებს საუკუნოთ
უანგარო ჩვენ სიყვარულს!

—

სხვა რა მინდა?..—დე, ის გრძნობა,
რომ პირადათ ბედნიერებს
ვარს გვარტყია უბედობა
და ჩვენს გვერდით ღვრიან ცრემლებს,

—

კიდევ უფრო ᲔᲓᲐᲒᲝᲜᲔᲑᲓᲔᲗ,
რომ ᲩᲐᲒᲠᲣᲚᲗᲐ ᲣᲜᲓᲐᲗ ᲨᲔᲚᲐ
და ᲔᲪᲓᲔᲚᲝᲜᲓᲔᲗᲝᲗ, ᲩᲕᲔᲜᲘᲡ ᲒᲐᲠᲨᲔᲛᲝᲪ
ᲑᲔᲓᲜᲘᲔᲠᲘᲐ ᲘᲧᲝᲗ ᲧᲕᲔᲚᲐᲡ!..

ᲯᲣᲢᲣ-ᲛᲔᲥᲠᲔᲚᲘ.

ᲝᲠᲘᲘᲝᲓᲔ ᲡᲘᲢᲧᲕᲐ ᲘᲜᲢᲔᲚᲔᲥᲢᲣᲐᲚᲘᲒᲔᲜᲪᲘᲐᲖᲔ.

(დასასრული, *)

ᲠᲝᲚᲘᲡ ᲩᲕᲔᲜᲨᲘ ᲔᲙᲝᲜᲝᲛᲘᲣᲠ ᲜᲘᲐᲓᲐᲖᲔ ᲬᲐᲠᲛᲝᲛᲓᲒᲐᲠᲘ ᲬᲘᲜᲐᲐᲬᲛᲔᲓᲔᲑᲝᲑᲐ ᲘᲛᲓᲔᲜᲘᲗᲘ ᲡᲣᲡᲢᲘᲐ, ᲠᲐᲛᲓᲔᲜᲘᲗᲐᲪ

*) ᲘᲮ. „ᲙᲕᲐᲚᲘ", № 17.

ჩვენი ქეყანა ეკონომიურათ განვითარებულია. მაგრამ ეს სუსტი წინააღმდეგობა ისეთი ძლიერი ტენდენციის პატრონია, რომ ყოველ დღეს უფრო და უფრო ეგრძნობთ მის ზრდას და ძლეკა მოსილ წინ მსვლელობას. ის ირაკეეს გზას და იმავე დროს აეითარებს ანტაგონიზმს სხვა-და-სხვა წრეებთა შორის.

მარა ჩვენი ცხოვრების ასეთი ძირითადი მიდრეკილება უმრავლესობისათვის შეუმჩნეველი რჩება, და პირველ ყოველისა ამას ვერ ხედავს ჩვენი ძველი ინტელიგენცია. ცხოვრების რთული პირობები მან ვერ შეიგნო, გზა-კეალი დაებნა, საკუთრათ უკან ჩამორჩა და ილლიუზიის მისცა თავი: მე ვარ ცხოვრების მატარებელიო. აი მაჩანჩალა ინიციატორი, აი ინტელიგენცია!! ის ხშირათ წარსულით მედიდურობს და გაიძახის: ცხოვრებას მე ეძალეკ სახეს, მე მას სულს ეუდგამო; აწკარაა ცხოვრება დაწინაურებულა და თითონ ცრუ-ინდეგენაინი გმირი კი ჩამორჩენილა. ვინ უნდა ეიგულისხმოთ ძველ ანუ გარდამავალ ინტელიგენციაში? ამ სამოსილში ჩვენ ეგულისხმობთ ყველა იმათ, ვინც ეტრფის და სამოქმედო ასპარეზათ ისახავს თავად-აზნაურების განახლებას, სოფლებში წასვლას და მათ აყვანებას (სიტყვათ ხომ მაინც თუ სამმეთი არა), დეკო-კასების, ბანკების, საეკლესიო ამხანაგობების გამრავლებით მთლათ ჩვენი ქვეყნის საუკეთოთ გაგედნერებას ᲩᲔ სხვ... ასეთი ირაციონალის მაძებარი ინტელიგენცია, რომელიც პირდაპირ ამათშივე პოულობს თავის ცხოველ-მყოფელ მიზანს, თავისთავათ იგულისხმეკა, რომ გარდამავალია, ისე როგორც ამხანაგობებით გაბედნიერებაა—გარდამავალი. ამით მხოლოთ თავს იტყუ�eენ, დროს ატარებენ, მოღვაწის სახელს იმსაზურებენ და მეტს არაფერს.

მარა ამავე დროს შემოდის და ფეხს იკიდებს ახალი ინტელიგენცია, რომელიც ზოგ ამათ უყურებს, როგორც დროებით საჭიროს, მაგრამ ადრე წარმავალს. ამას რწმუნ, რომ ჩვენც გაგეიმრავლდება საეკლესიო ამხანაგობები და სხვა; მაგრამ ისიც კი რწმუნ, რომ ეს ახლა ისეთ ნიადაგზე შენდება ᲩᲔ ისეთ პირობებში ეითარდება, რომ დროებითი ირაციონალის მეტს ეერას გაკეეწეს; სამგალეოთ აქ ეითარდება ისეთი ნიადაგი, რომელიც განახლებს მთელ ჩვენ ცხოვრებას და შეიცავს მომავალს. ეა სწორეთ ისიც აქ ეძებს თავის სამოქმედო ასპარეზს.

აი ესეთ სხვა და სხვა ᲯᲒᲣᲤᲗᲘ ᲗᲐᲜᲘᲡᲛᲝᲥᲛᲔᲓᲘ ᲩᲕᲔᲜᲘ ᲘᲜᲢᲔᲚᲘᲒᲔᲜᲪᲘᲐᲨᲘ, ამიტომ რა გასაკვირეველია, რომ ერთი ᲯᲒᲣᲤᲘ მოუხდეადთ მათი წლოვანებისა, მეორეს ᲒᲐᲠᲓᲐᲛᲝᲥᲛᲔᲓᲘ. მაგრამ ეს ხომ ახალი არ არის, აქ თუ ერთი ᲒᲐᲠᲓᲐᲛᲝᲥᲛᲔᲓᲘ მეორეს, იქ მეორე— მესამეს და ასე ბოლომდის... საყურადღებო აქ ის არის, რომ ᲗᲠᲐᲛᲝᲥᲛᲔᲓᲘ ᲐᲠᲐᲠᲘᲡ ᲒᲐᲠᲓᲐᲛᲐᲕᲐᲚᲘ ᲘᲜᲢᲔᲚᲘᲒᲔᲜᲪᲘᲐ ᲡᲠᲣᲚᲘᲐᲓ ᲬᲜᲝᲠᲘᲡ ᲒᲐᲛᲝᲩᲜᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲒᲐᲛᲝᲩᲜᲔᲚᲘ ᲩᲔᲚᲘ. ეს დაბეჩავებულის უკანასკნელი იმედია. ის ცდილობს რითაც კი შეიძლება ყოველივე ᲐᲮᲐᲚᲘ ᲐᲖᲠᲘᲡ ᲒᲬᲘᲜᲐᲐᲦᲛᲔᲓᲒᲝᲡ და რითაც კი შეუძლია თავისი უფროსობა დაიცვას. მართალია გონება გაწრთვნილი მოწინააღმდეგეკ კი სანატრელია ჩვენᲨᲘ, მაგრამ ესეც სანთლით საძებარია. ამის ნაკლესათ ჩვენ წინ დგას სუსტი, განუვითარებელი და ტრაბახა ინტელიგენცია, რომელიც უბრალო მითქმა-მოთქმაში და პირს უკან ლაპარაკობინაᲨᲘ ჰპოებს მოღვაწეობას. ეს მისი საიქიოსაკენ გამგზავრების უტოპიური ნიშანია. ის არასოდეს არ ცდილობს მოწინააღმდეკის შესწავლას, არ ცდილობს მიზეზის გამორკვევას; მხოლოთ ერთხელეე შეუდგენია აზრი, რომ ის ᲩᲘᲛᲘ ᲠᲬᲣᲜᲔᲑᲘᲡ ᲬᲘᲜᲐᲐᲦᲛᲓᲔᲒᲘ ქადაგებსო და ეს საკმაოა, არ მოგვისმინოს, ყური არ დაგიგდოს, ᲮᲚᲝᲚᲘ ᲨᲔᲜᲗᲕᲘᲡ ᲘᲛᲣᲓᲐᲛ ᲘᲚᲐᲞᲐᲠᲐᲙᲝᲡ. ასეთი უგუნური საქციელი სრულიად ბოლოს უდებს ჩვენ ᲪᲠᲣᲕᲔᲜᲔᲚᲘ ᲘᲜᲢᲔᲚᲘᲒᲔᲜᲪᲘᲐᲡ. ამით ის პირდაპირ თავის უსუსურობას ამტკიცებს. ასეთი ინტელიგენცია მეტათ კონსერვატორია, და ამაᲨᲘ ის ᲮᲐᲚᲮᲚᲐᲕ კი წინ უსწრებს. ეს უკანასკნელი უფრო ადვილათ იცვლის ძველ ᲩᲜᲝ-ᲩᲔᲓᲣᲚᲔᲑᲔᲑᲡ და ᲨᲔᲣᲒᲔᲓᲣᲚᲔᲑᲔᲑᲡ, ვინმე ერთი ᲞᲐᲨᲬᲘᲜᲘᲢᲔᲚᲘ ᲘᲜᲢᲔᲚᲘᲒᲔᲜᲪᲘᲐ თავის ᲞᲐᲨᲬᲘᲜᲘᲢᲔᲚᲘ ᲨᲔᲣᲒᲔᲓᲣᲚᲔᲑᲔᲑᲡ. და მართლაც, ᲩᲔᲜᲘᲡ ᲮᲐᲚᲮᲘᲡ ᲓᲦᲔᲡ ᲬᲘᲜ ᲘᲮᲘᲓᲔᲑᲐ, ირეეეეს ძველ მიბერებულ ცხოვრებას და ახალს ᲘᲬᲜᲔᲑᲡ, ᲮᲚᲝᲚᲘ გარდამავალი ᲘᲜᲢᲔᲚᲘᲒᲔᲜᲪᲘᲐ კი ძველს ჩაფრენია და ადარ ᲔᲬᲘᲤᲔᲑᲐ...

ი. ფარანი.

ᲨᲔᲜᲘᲨᲕᲜᲐ.

ᲩᲔᲜᲘ ᲮᲐᲚᲮᲘᲡ სიმდიდრე და ცხოვრების წყარო ამდენ ხანს, როგორც მოგეხსენებათ, მიწა-წყალი იყო. ქართველი კაცი უფულობასა და სიღარიბეს

არაფერათ აგდებდა თუ კი საცხოვრებელი მამული ᲩᲔ საკუთარი სახლ-კარი მოეპოვებოდა. რაც უნდა დამარცხონოდა, ლუკმა საზრდო უზრუნველი ჰქონდა და იმედს არა ჰკარგავდა უკეთესი მომავალის შესახებ.

მაგრამ, სამწუხაროთ, ამ უკანასკნელ დროს საზოგადოთ მთელ საქართველოს თავად-აზნაურობაᲡ და განსაკუთრებით იმერეთისას ნელ-ნელა ეცლება ხელიდან მამა-პაპეული მიწა-წყალი და სახლ-კარიც.

ჯერ იყო და ქუთაისის საადგილ-მამულო ბანკში დაკირავა იმერეთის თავად-აზნაურობის უმეტესობამ თავისი საცხოვრებელი და აღებული ფული უმიზნოთ და უხეიროთ მიფლანგა. ახლა ეისაკ კი რამე დარჩა გაუყიდელი ანუ დაუგირავებელი სულ ერთიანთან სათავად-აზნაურო სახელმწიფო ბანკში გირავდება. ასე წარმოიდგინეთ, ერთი მამულიც კი არ დარჩენილა მთელ იმერეთში, რომელიც კი გიამიჯნა, ისე, რომ პატრონს სახელმწიფო ბანკში არ დაეგირავებინოს. სხვებიც სულ ყველანი მოუთმენლათ მოელიან იმ დღეს, როცა იმათ მამულებსაც ხედება გამიჯვნა. რასაკვირველია იმ აზრით, რომ ბანკში დაგირავება შეიძლება. ასე და ამ გვართ, გადაჭრით შეგეძლია ეთქვათ, რომ, როცა მთავრობა იმერეთში მამულების კამიჯვნას მორჩება, მთელ იმერეთის თავად-აზნაურთა მამულები ბანკში იქნებიან დაგირავებული.

ამას ვარდა ისიც უნდა მოგახსენოთ, რომ ყველა დამგირავებელი იმას ცდილობს, რაც კი შეიძლება ძვირად დაფასდეს დასაკირავებელი მამული და მეტი ფული მიეცეს პატრონს დაგირავებულ ადგილში. მიზეზი? — ცხადია: დამგირავებელს იმედი აღარ აქვს, რომ ოდესმე მამული უკანვე დაუბრუნდება; ამ თავითვე დარწმუნებულია, რომ მამული ბანკს დარჩება და, მაშასადამ, ცდილობს, რაც კი შეიძლება მეტი აიღოს. იმათ მიერ მამულების დაგირავებას — დაგირავება კი არ ეთქმის, ეს სწორეთ გაყიდვაა.

ეინც კი დაგირავა მამული, აღებული ფული მოკლე დროში მიფლანგა და ეალის გადახდას აღარ ჰფიქრობს.

ბანკი, თავისი წესდების ძალით, რასაკვირველია მოინდომებს დაგირავებულ მამულების გაყიდვას და თავის ფულის დაბრუნებას. საუკეთესო მამულებს ცხადია მუშტარი გამოუჩნდება, მაგრამ ბანკი იმდენ მუშტარს სად იშოვის, რომ ყველა დაგირავებული მამულები გაანაღდოს, მით უმეტეს, რომ, წესდების ძალით, გლეხობას ნება არა აქვს ბანკში დაგირავებული თავად-აზნაურების მამულები იყიდონ. მაშ მუშტარი თუ კი იქნა, უთუოთ შორიდან მოსული ეინმე იქნება.

გ. ᲬᲣᲮᲚᲢᲣᲛᲔᲚᲘ.

გერმანიის ამბები

4 ერთი რეფორმა.

როგორც ეტყობა, გერმანიაში ერთი პატარა, მაგრამ მაინც საყურადღებო რეფორმა უნდა მოხდეს. ეს მუშათა ინტერესებს შეეხება და მუშა ხალხის თავისუფლებას ცოტა გაგანიერებ-გფარჩთოოებას უქადის. ლიბერალებიც ამ რეფორმის შემოღებას აღარ ეწინააღმდეგებიან, წინააღმდეგ, იცავენ კიდეც...

ცოტა გასაკვირველია, მკითხველო. ლიბერალებისაგან მუშა ხალხზე ზრუნეა. ისინი იგივე ბურჟუაზიის წარმომადგენელნი და ამ ბურჟუა კი ევროპაში ჯერ ვერ შერიგებულან. მარა რიღასი ლიბერალები არიან, თუ ამასაც ვერ მოახერხებენ!.. აქ, როცა კლასთა ბრძოლა უმწვერვალესამდისაა მიღწეული, ამ გვარი და კიდეე უფრო საკვირველი ფოკუსებიც შესაძლებელია...

ეს ფოკუსიც არა გულწრფელია, არამედ დროთი და გარემოებით გამოწვეული. ეს მხოლოთ საარჩევნო ოინია. ბურჟუაზიამ უნდა დაანახვოს მუშა ხალხს, რომ მისთვის ისიც ზრუნავს, თავს იმტერეეს და ამ ზრუნეაში ძალიც და მოსცენებაც დაკარგული აქვს. ამას შემდეგ აბა რა საფუძველი აქვს მუშას, რომ ის ბურჟუას მტრული თვალით უყურებდეს და დამეგობრებაზე უარს ეუბნებოდეს!... დამეგობრების მიზნი კი ისაა, რომ ახალ არჩევნებში ხალხმა მეტი ლიბერალები აირჩიოს, სოციალ დემოკრატები გაამაეოს. თუ ლიბერალების არჩევაზე არ დათანხმდება, დემოკრატები მაინც უეჭველია უნდა გაამაეოს. ყველაზე უფრო უაღრესი და მნიშვნელოვანი საქმე ამ საშინელი და „საზიზღარი" დემოკრატების გაშეეებაა..

საშინელი დემოკრატები!.. ყველა პარტიების თავშისაცემ და საზრუნავ საგნათ ესენი გამხდარან. კონსერვატორი ლიბერალს უერთდება, ანაფორიანი ცენტრიც ამათ ჯგუფში შედის, ყველა წვრილი და მსხვილი პარტიები ერთათ გროვდებიან წითელი მტერის-- დემოკრატიის დასამარცხებლათ. ყოველ კრებაზე, ყოველ ელფერის ჟურნალ-გაზეთში ამ დემოკრატიის მოძლიერების კრიტიკას და „დარღვევას“ ნახავთ. მის გამო ყველა აღშფოთებულია. კონსერვატორები ჰყვირიან: დემოკრატები ტახტის და მეფის მტრები არიან,—ყველანი ციხეებში შევრეკოთ ან გერმანიიდან გავაძევოთ სრულიადო. ლიბერალები დემოკრატიის „მეცნიერულ სიღატაკეს ამტკიცებენ. ცენტრს დემოკრატთა ურწმუნოება აშფოთებს.

მაგრამ უბედურება ისაა, რომ ეს დემოკრატია იგივე მუშათა პარტიაა. მუშა ხალხის დროშა ამ პარტიას უჭირავს ხელში. მაშასადამე, მასთან ბრძოლა ნიშნავს იმავე დროს თვით მუშა ხალხთან ბრძოლას. ლიბერალები კი ამას აფუჩეჩებენ, რასაკვირველია. მათი სიტყვით, მუშა ხალხს მეთაურები აზრიყვებენ საკუთარი სახელის მოსახვეჭათ. ხალხის მდგომარეობის გაუმჯობესობა მხოლოთ ნელი რეფორმებით შეიძლება, ეს რეფორმები თვით ბურჟუაზიამ უნდა შემოიღოს. ერთი სიტყვით, თუ მუშა ხალხი ამ ბურჟუაზიას გაჰყვება, მისი მდგომარეობა სამოთხეთ გადიქცევა. ეს მარტო სიტყვები არ გეგონოთო, ამბობენ ლიბერალები, საქმით შევასრულებთ, ნამდვილათ განვახორციელებთო. აი, უყურეთ თქვენი ინტერესების დაცვისთვის ჩვენ თავ გამოდებულ მოღვაწეობასო. და დაიწყეს კიდეც „მოღვაწეობა“.

რაში გამოიხატა ეს?

თებერვალში სოციალ-დემოკრატებმა ერთი პროექტი წარუდგინეს რეიხსტაგს. ეს შეეხებოდა მუშათა პოლიტიკურ კრებების თავისუფლებას და კორპორაციების უფლებების გაფართოებას. მათი წინადადების თანახმათ, პოლიტიკურ კრებებზე სიარულის ნება როგორც სრულწლოვანებს, ისე მცირეწლოვანთ და ქალებსაც უნდა ჰქონდეთ; უნდა მოისპოს პოლიციის კრებებში ჩარევა, უნდა მოისპოს პოლიციისაგან ნების ალების საჭიროება, უნდა დამყარდეს დემონსტრაციების მოხდენის თავისუფლება და სხვა და სხვა. აქვე უნდა შევნი'შნოთ, რომ თავისუფლების მხრით ყველაზე უფრო რეაქციონური კანონები კრებებისა პრუსსიაში არსებობს. ამ უკანასკნელ დროს ბავარიაში უკვე მიეცა ქალებს კრებებზე დასწრებისნება. საქსონიაშიაც ეს ეს არის ასეთი კანონი სისრულეში უნდა მოვიდეს. მხოლოთ პრუსსია არის პირველი და სახელოვანი: იქ ასეთი რეფორმა ჯერ კიდევ ვერ შესრულებულა. რეიხსტაგის უმრავლესობამ მაინც სოციალ-დემოკრატების წინადადება საშიშრათ ჩათვალა და, რომ სამშობლო დაეხსნა განსაცდელისაგან, პირველ წაკითხვისათანავე უკუ აგდო. ამ იერიშში ლიბერალები კონსერვატორებს შემდეგ პირველნი იყვენ.

ლიბერალთა პარტიამ სოციალ-დემოკრატიის პროექტის მიღება შეუძლებლათ იცნო, რადგან ეს მეტათ დემოკრატიულათ იყო შედგენილი. საზოგადოთ კი ლიბერალები მუშათა კორპორაციების უფლებათა გაფართოებას ამ ბოლო დროს აღარ ეწინააღმდეგებიან. აქაური ბურჟუაზია ყოველ მუშურ კავშირში „წმინდა საკუთრების“ განსაცდელს აღარ ხედავს. ბევრი პროფესორები ამტკიცებენ, რომ კორპორაციების გამრავლებით მუშებსა და კაპიტალისტებს შორის უკეთესი განწყობილება დამყარდება, მუშაობის აკვეთა შემცირდება და საზოგადოთ უფრო მშვიდობიანი ურთი-ერთობა დამკვიდრდებაო. ამასთან—ამტკიცებენ ისინივე—კორპორაციებში შესული მუშა ხალხი სოციალ-დემოკრატიას მოშორდება და არსებულ წეს-წყობილებასაც შეურიგდებაო. ბურჟუაზიისთვის ეს ხომ დიდ მნიშვნელოვანი იმედია და, აი, ახლა ისიც რეფორმის გზას ადგება, მარა ადგება „ზომიერათ“, თავ-დაჭერილათ.

ამ კამათში ყველაზე უფრო საინტერესო კონსერვატორების ტლინკების სროლა იყო. ამათი მხრით იერიშის მიმტანი ბარონი შტუმმი გახლდათ. ეს როგორც ერთ წერილშიაც მოვიხსენიე, მილიონერი კეთილშობილია. მისი ოცნება კაპიტალისტთა და მუშებს შორის პატრიარქალური ურთი-ერთობის ჩამოგდებაა. როგორც ის ამბობს, მათში „მშობლიურ ნათესაური“ განწყობილება უნდა არსებობდეს. მუშა უნდა იყოს ბეჯითი, ერთგული, მუყაითი, მორჩილი და სხ. კაპიტალისტიც მას მამობას უნდა უწევდეს, არიგებდეს, რომ მუყაითათ იმუშაოს, იყაირათოს, არ სვას, ქირის შემცირებაზე აყალ-მაყალი არ დაუწყოს და ასე სულ უჯეროდეს და უჯეროდეს. აბა რა საკვირველია, რომ ასეთი კაცი რეფორმების წინააღ-

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მდგომ იყოს. შტუმშის აზრით, კორპორაციების დაკანონება სახელმწიფოს წესწყობილებას დაანგრევს და მშიერდ დაწყნარ მუშებს რეგოლიუციონერებად გარდაქმნის. მაგრამ, რახან თვით შტუმშმი ისეთი ავტორიტეტი არაა, რომ სხვებმა მისი აზრი დაუსაბუთებლათ მიიღონ, ამიტომ მან ისტორიას და ფაქტებს მიმართა. მაკალითათ მოიყვანა ინგლისი, საცა თურმე, მუშათა ორგანიზაციებს, ესრეთ წოდებულ ტრედ-უნიონებს, ზარალის მეტი არაფერი სარგებლობა მოაქვთ. იმით მხოლოთ სოციალისტა-წინამძღოლები სარგებლობენ და ამხანაგობათა კასსებს ფულიც მათ ჯამაგირებში მიდასო. აი, მე თუ არ დამიჯერებთო,—განაგრძო მან,—ისეთ კაცებს, როგორიც სიდნეი და ბეატრისე ვებები არიან, მაინც უნდა დაუჯეროთ და ისინი-კი სწორეთ ჩემი აზრისანი არიანო. ორი კვირის შემდეგ რეფისტაჟში კიდევ ამავე საგანზე იყო კამათი. აქ ნათლათ გამოჩნდა შტუმშის შეთხზული ცრუობა.

ლიბერალთა წარმომადგენელმა და სოციალ-დემოკრატმა ელმმა სრულიად გააქარწყლეს კონსერვატორების ეითომ და საფუძვლები და დაანახვეს რეფისტაჟს კორპორაციათა სარგებლობა და საჭიროება. განსაკუთრებით უკანასკნელს თვისი აზრის დასასაბუთებლათ მრავალი სტატისტიკური ცნობები შეეგროვებია. ეს ცნობები მეტათ საინტერესოა. აქედან ჩანს, რომ წლიური ქირა მუშის ოჯახისა შადგენს: შეერთებულ შტატებში 3920 ფრანკს. ინგლისში—2599 ფრანკს, საფრანგეთში 2323 ფრანკს ბელგიაში 1796-ს, ხოლო გერმანიაში 1411 ფრანკს. ამ გვარათ, გერმანიაში მუშის ოჯახს ყველაზე უფრო ნაკლები შემოსავალი ჰქონია. ამერიკელი მუშა ყიდულობს წლიურათ 41 ფრანკის ჟურნალ-გაზეთებს და წიგნებს, ინგლისელი 29 ფრანკისას, ფრანგი 15 ფრანკის, ბელგიელი 28 ფრანკის, ხოლო გერმანელი 12 ფრანკისას. როგორც ამ ციფრებიდან ჩანს, ყველაზე უკეთეს მდგომარეობაში ამერიკელი მუშა ყოფილა, და პროფესიონალური ორგანიზაციებიც სწორეთ ამერიკელ მუშებშია უფრო განვითარებული. აქედან ელმმა ის ბეჭშარიტი დასკვნა გამოიყვანა, რომ მუშათა ორგანიზაციების განვითარებას თვით მუშის მატერიალურ მდგომარეობის გაუმჯობესობაზე აქვს გავლენა.

ფ. ბტრაშეველი.

„მალოჟლობია“.

(მოთხრობა)

III. *)

ერმომდა ერმალო, მართალი კაცია ყოფილა, როგორც ზეკეთ ეთქვეთ, მაგრამ მაინც ღარიბათ ცხოვრებდა! რათ იყო ასე? ამის მიზეზი ბევრი იყო. სხვათა შორის ის, რომ დღეს სიმარჯვეს სიმართლეზე მეტი ფასი აქვს... მაგრამ ღმერთმა დაგვიფაროს სიმარჯვისაგან! მას „ღეზს“ აქვს ფასი, „ხეალ“ არა! ეახშმობის დროს რომ სუფრაზე სანთელი გაქრეს და რომელიმე უზრდელმა მოეახშმეთაგანმა გაუსვა ხელი სხვის კერძს, სანთელს რომ მოიტანენ, მაშინ ხომ ყველაფერი გამოცხადდება და უზრდელს პანლურის ცემით სუფრიდან გაგდებენ... მაგრამ უმთავრესი მიზეზი ერმალოს სიღარიბისა გახლდათ ის, რომ მას, ერმალოს, ჰყავდა მტერი, და არა ვინმე შორეული, გინდ უნათესაო,—თავისი კეიდრი ძმა, დიაღ ძმა! ივანე შუბაძეს, ერმალოს ძმას, ამ დროში მთელ კეირიკეთში ეერვინ ჯობდა სიმდიდრით. იგი კარგა „ჩასუქებული“ გლეხი იყო. მას მთელ სოფელში სიტყვის გასწორებას ეერვინ უბედედდა. — „შეძლებული კაცია, მტყუანიც რომ იყოს, საქმე მაინც გეიტანს და ტყეს გაგვაძრობსო“, — ამბობდენ სოფელელები. სარიგარი და დავიდარაბა ხომ მის ხელთ იყო. მან ზედ-მიწევნით იცოდა სასამართლოების ყველა კუთხეები. სასამართლოების მოხელეებს ყველას იცობდა: „ცოხეს კარი უნდა და კარს იქით კაციო“, ამბობდა იგი. ეექილებს ხომ რაღა! ისე ახალი ეექილი არ ჩამოეიდოდა ქალაქში, რომ მას ყველაზე უწინ არ გაეცნო. ის ეექილების შინაური იყო. უკანასკნელებიც ხომ, რასაკვირველია, კალთა გაშლილი ეგებებოდენ თავის ივანეს.—„ოჰო, ჰო, ჰო! რა ეექილი ჩამეეიდა ახლა რუსეთიდან! სტაფლა ახლათ შესრულებული აქვს, კუ-ნდელეაა ვეარათ; მისთანა ჯერ არაეინ ჩამოსულა!.. „სტატიას“ „სტატიაზე“ დაყარის ლაპარაკის დროს!.. —იტყოდა ივანე ხან-და-ხან სოფლელებში ჩამდგარი. —„ბტერს არაფერი უნდა გაბტანო! ერთი ექვს შაურიანი დანა დამეკარგა. ფუნაზე სხეას. ეუნიელი, ექვსი შაურის დანაზე ექვსი თუმანი მეტი დამეხარჯა, მარა დანა კი დეეირ-

*) ის. „ᲙᲘᲗᲮᲕᲐᲚᲘ“, № 17.

ჩინე!..“ ეუბნებოდა ივანე ერთ ახალგაზდა კაცს ერთხელ, ჭკუას ასწავლიდა.

გამდღრეგბისთვის ივანე ხმარობდა სწორედ „ურიულ საშუალებას“, როგორც იტყვიან. ცოლის ნამზითვი ოცი თუმანი აგერ რამდენსმე ხუთ-ექვს წელიწადში ას თუმნად აქცია! რა სახით? —ამ სახით, რომ ის „მოხეტხეგბული“ კაცი იყო. ივანე ასესხებდა ფულს უკანონო სარგებლით. რას იზამდენ მოადლეგნი? „როგორც გეკრიტეს, ისე გიღირდესო“, ნათქვამია, და, რომ უტარდათ, მიტომ აძლევდენ ივანეს მეტ სარკგებელს. უკანასკნელი, რაკი თამასუქს იგდებდა ხელში (ბა, ივანე უთამასუქოთ მკონი თავის ჯიბესაც არ ენდობოდა!), შეუდგებოდა იმის თავდარიგს, რომ გასესხებულ ფულში ორი ზომა აეღო. ამისთვის იგი აი, რა საშუალებას ხმარობდა: როაკა ფულის მოტანის ვადა მოვიდოდა, ივანე მიუსვედა მოადლეს თავის ჯურის კაცს ფულის სასესხებლათ: —„შენ ფული მასესხე და ივანეს მე გევინტუმრებო“, ეტყოდა იგი, მსესხებელი. მოადალ მას ივანეს მისაცემ ფულს ასესხებდა, ხმირათ უთამასუქოთაც: „მოკლე ვადით მინდა, მალე მოგიტანო“ და მანამდე არ მიუტანდა, სანამ ივანე თავისას არ იზამდა, ე. ი. არ „გაა“ანშალებდა“ „პროშენიას“ და არ იჩივლებდა იქ, სადაც ჯერ იყო. სბრალო მოგადალს საჯაროთ უკიდდენ ადგილ-მამულს, ათ თუმნად ღირებულს — ხუთ თუმანში! ამ ადგილებს, თუ ხელს მისცემდა, ივანე დაიჭიჭენდა. ან და: მოადალეს თამასუქთან ერთათ გირაოს ქაღალდსაც გამოართმეედა, რომელშიაც გამოცხადებული იქნებოდა: - „თუ ერთი წლის თავზე შენი ფული ეერ მოგაკეს, მაშინ ფულს გარდა გირაოზედაც ხელ აიღებული ეიყოგო. — წლის გასულს ივანე, თუ შეიტყობდა, რომ მოადალე ფულის გადახდას აპირებდა, დამალვას მიჰყოფდა ხელს, დიაღ დამალვას! და მანამ იმალებოდა, სანამ ვადა არ გავიდოდა და მაშინ ხომ „პროშენიე“ გაშანშალებული იყო!.. სწორედ ასე უყო ივანემ არა მარტო „სხვებს“, თავის ერთათ ერთ ძმას ერმალოსაც, რომელსაც გაყოფის დროს ერთი ქკეეა ადგილი გამოტყუა ზომაში. ცოდნა მოიხმარა!.. ივანემ ერმალოს ფული ასესხა და „ძალულობიას“ თამაშობით პირველმა უკანასკნელს ადგილი წაართვა! ბბა, ახას შემდეგ რაღა ძმობა და სიყვარული უნდა ჰქონოდათ ერმალოს და ივანესაც? მაგრამ ერმალო ამ საქმეს ისე უყურებდა, როგორც მეტის მომჭირნეობის შედეგს, და არაეითარ მტრობას და სიძულეილს არა აგრძნობდა და თავის უფროს ძმისადმი. — „რაც უნდა იყოს, ძმა არის მაინც“ ამბობდა ერმალო. პირიქით, ივანე ამ შემთხეევას შემდეგ უფრო გაბორატდა ძმაზე! და ამის უმთავრესი მიზეზი იყო ის გარემოება, რომ ამას შემდეგ ერმალო სოფელში უფრო „შეიყვარეს, როგორც მართალი და გულ-უბრყველო კაცს; ივანე კი ჭირიანი შეიძულეს: „თავის ძმას ასე უყო, ჩვენ რაღა ზეირს დაგვაკრსო“. — „ჯერ ეიბებული და ღატაკი ერმალო ყველას უყვარს და მე კი, შეძლებული, შემძულეს!..“ ამბობდა გულში ივანე და ბრაზი და გესლი ემატებოდა.

IV.

კეირიკობის თვის თუთხმეტი იყო. „ბაუხუელის ცხელი დღეო“, რომ იტყვიან, ის იყო. სიო არ უბერავდა და ჰაერში ალმური ტრიალებდა; ფრინველებს ხმაურობა შეწყეტილიყო, მხლილთ ჭრიჭინა შესაუბნელიყო ხის წეერაზე, მიეშვერა ზურგი ზმისთვის და არხეინათ ჭრიჭინებდა, თითქო ესეც კეირიკელებთან ერთათ კეირიკობას დღესასწაულობსო. — დღეს კეირიკეთში დღეობაა, კეირიკობას უქმობენ. აი ეოველი სახლიდან მოისმის „ოდელია“, „ბრავალ-ქამიერი“ და სხე. ამხრობის დრომ მოაწია და კეირიკელები სტუმარ მასპინძლიანათ, ქალ-კაკიანათ თავს იყრიან ეკლესიის მახლობლათ „სათემოზე“. აი, ცაცხეის ჩრდილოეში გაიმართა ცეკვა-თამაშნი. გამბიაოულებული ეიკვნი ცეკვა-ცეკვით ჩამოუქროლდენ ხოლმე ქალების გუნდს, რომელნიც ცალ-კერძოთ დამდგარან, ამოარჩეენენ ერთ „გოგოანას“, დაუკრაეენ თავს და გამოიპატიჟებენ საცეკვოთ. ესენიც ცოტა განაზებას შემდეგ დაუეელიან. არიან ისეთნიც, რომელთა „მორჯულეება“ შეუძლებელია: არ იცეკვენს და არა, თუმცა ფეხებს კი აყოლეს ხოლმე „არღანს“ ხმას. საზოგადოთ ქალებზე დღეს ის უნდა ითქვას, რომ ისინი ძალიან მხიარულათ არიან: რომელ ჯგუფშიაც „არღანი“ არა აქვთ, იქ ესენი დაიჩას უკრავენ და ტაშსაც გულ-მოდგინეთ სცემენ; რისგამო მათ, ისეც ცხელი დღის გამო შეოფლიანებულთ, უმარილი-შაცხებულ პირისსახეზე ოფლი ჩამოსდით და, ცოტა არ იყოს, კიდეც ეტყობათ, თუ როგორი არხები გაუყვანია ოფლის ცვარებს საფე-

თქლიდან დაწყებული მთელ სახეზე. უცოლ-შეილო ახალგაზდებს ვარდა ცოლ-შეილიანებიც ბევრნი ცეკვავდენ და თან უფრო გამოცდილთა არ-ყოფდენ. აი, ერთი ცეკვავს, ეტყობა ცოლიანია. დაუკია თავი ერთ ლამაზ ქალს, რომელიც ყველა ქალებზე მეტად უკეირდებოდა კაცების ცეკვას. ქალი ჯერ თითქო განაზდება; მერმე კი ერთი პრანჭია-გრეხით ჩამოდუარა. მოკეხსენებათ, რომ ყველამ ერთნაირათ არ იცის ხელების გაშლა ჩვენებურ ცეკვაში.—ზოგი მარცხენა ხელს გაიშვერს და მარჯვენას კი ბეჭზე მოიკიდუბენს; ზოგიც მარჯვენას გაიშვერს და მარცხენას მოიკიდუბენს; ზოგი კიდეე ორივე ხელებს იქითაქეთ გაიშვერს და მაშინ ნამ გზა დაუცალეთ!.. ამ ჩვენმა მაცეკვარმა კაცმა ორივე ხელების გაიშვერა იცოდა და, უნებლიეთ თუ ნებით, მასთან მაცეკვარ ქალს კალერში გამოდგა მარჯვენა ხელი. ქალს მრცხვენაზე გამოეხატა სახეზე, წარბები შეიჭმუხნა, ცეკვას მაშინვე თავი მიანება და შეუბოვარი სიტყვებით დაუწყო ლანძღვა უდგილო მოარშიეს, და არა მარტო მას, მთელ კეირიკელებსაც:—„ეი ტუტუცები, უზრდელებო!..“—ეს სიტყვები კეირიკელებს ეწყინათ, მაგრამ ქალს რას ეტყოდენ?!—„კაცი იყოს, ჩვენ ეიცით, და ქალს კი რა ეუფთ! ქალს ნამუსიანი ძალიან არ შეუყეფსო“,—ამბობდენ. მხოლოთ ერთმა მთავარმა ეეოარ მოითმინა და თუმცა ქალისთვ-ს არა უთქვამსრა, მაგრამ ერთ თვიის ნაცნობს, რომელის აბაები სულაც არ იცოდა, უთხრა: „ე უნამუსო! მოგვდგომია და გელანძღაეს! ან იმ კაცმა რა დაუშავა სალანძღაეი, ხელი უცაბედათ მოუფეცა, მერე და არ ეპატიეებ? ან თუ გაზრდილობა რა ს ჩკონნა, რომ სამაკი საყვარელი ჰყავსო!..“. ეინ იყო ის ქალი? სახელი და ვეარი მაინ სწორეთ აღარ მაგა-ნდებაკ; ეს კი ეიცი, რომ იგი პატარაობისს სწავლობდა №-ის საქალებო სასწავლებელში. სასწავლებელში ყოფნის დროს მას დედა სულ იმას ეუბნებოდა: იმდენი იმეცადინე, შეილო, რომ ერთ კლასში ორ წელიწადს არ დარჩე და სასწავლებელი მალე გაათავეო. მოსწავლე ქალმა სამი უკანასკნელი სიტყვა უფრო დიმახსოვრა ბ სასწავლებელი მართლაც „მალე გაათავა“. დედას თავ-ძალიერ მოწონდა, რაკეა, მისი ქალი რუსულათ დილაბარაკობდა.—, ადამ მერეცხლიეთ ჭიკეკობს ‘რუსულს, ენაცადაღე ჩემ მოგონასო“, ეტყოდა ხოლმე იგი. როცა ქალმა სასწავლებელი „გათავეს“, გათხოვდა, მაგრამ მეორე ხანს დანაგლობაში ქმარიც მოუკვდა და დედაც. დარჩა თავეს სოფლამზის “ამარა, რომლითაც ინარგებოა “ეიდეკ: ვიარინა საყვარლები, რომელთა შორის უმირველესი “ადგილის ეჭირა ზემოხსენებულ „ნაცნობს“.

„ნაცნობმა“ როგორც კი გაიგონა, „ეს ანამუსო რას მოგვდგომიაო“, დანება თავი ამ ბასურ-ველ მოსაუბრეს და გაერია „ეტლეზს“ ბიჭების გროვაში. ერთბაშეთ ხალხმა იგრიალა. ბიერში ხმლებმა და ხანჯლებმა გაიპრიალეს. ქალებმა წეიელ-კიდელი მორთეს და შეშინებულნი ვარბოდენ. ბატარა ბიჭები ხეებზე აცოცდენ და იქიდან უყურებდენ. —დაჭოეს, მხოლოთ დაჭოეს და სიკედილიოთ კი არ მოკედებაო“, მოიისმოდა ხმა. შეშინდა. ხალხი დაიშალა. ყველაფერი ცხადი იყო: თუმცა „ნაცნობმა“ უთხრა კოტლეზს ბიჭებს: არიქა, ერმალო შუბაძე დაჭერით! მან მე ასე-დასე შეურაცყოფა მომიყენო. ეინ დაჭრა? —იეანე შუბაძემ, რომელიც თურმე იმ ქალს ჰყვარობდა!.. ქალი ხალხის შესახედათ ლანძღავდა თურმე იეანეს, რომელსაც ძმა გამოესარჩენა. საბრალო ერმალო! რათ უნდოდა შენი გამოსარჩლება იეანესეს?.. ერთ თვის განმავლობაში ერმალოს ეჩრილობა გაუმთელდა, მაგრამ ძმაზე კი გული შეეცალა, მიხედა, რომ იეანეს მისთვის კეთილი არ უნდოდა. „ეჩხუბში კი შეიძლება, რომ კაცს თვალი აეჩიოს, მაგრამ ისე, რომ ძმა ეერ იცნოს, ეს კი შეუძლებელიაო“, ამბობდა ერმალო, ეშინოდა ძმის და ერიფბოდა მას.

დ. თომაშეული.

(დასასრული იქნება)

უცხო სიტყვების ახსნა

ილიუზია — მოჩვენება; ინიციატორი—მეთაური, საქმის დამწყები; პროტექტორი—მფარველი; რეფორმა—ცვლილება, განსხვავება; ფოკუსი—თვალი ჩაქრობა.

გამოვიდა და იყიდება ყველა ქართული წიგნის მაღაზიებში მ. ა. ბარალაბაისა მიერ გამოცემული

ახალი წიგნი

საამდროო გამოცანები

(ზმა კიდეებრები ჩვენს მოლაეწეებს)

თ. ბ. ტ. ფ. ადიანისა

წიგნი შეიკვეს 3ს ვეერს და ღირს 15 კაპ. ეინც ამ. წიგნს ერდათ იყიდის კმეარცემლისაგან ქ. ქუთაისში ლაკეთმობა მანეთზე ერთი აბაზი.

(10—8)

რედაქტორ-გამომცემელი ან. თ.-ეერეთელისა.

Доз. ценз. Тифлисъ, 25 Апрѣля 1898 г. Тип. М. Д. Ротиніанца—სტამბა. ბ. ფ. როტინიანცისა; Год. пр. д., № 41.